

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

69/2022

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 28. apríla 2022

k žiadostiam Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veciach 32D/8/2021, 32D/9/2021, 32D/15/2021

Súdna rada Slovenskej republiky

po prerokovaní žiadostí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

s c h v a ľ u j e s t a n o v i s k á,

ktoré tvoria prílohu I., II., III. uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky k žiadostiam Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veciach 32D/8/2021, 32D/9/2021, 32D/15/2021.

Overovateľ: Elena Berthotyová

Ján Mazák
p r e d s e d a
Súdnej rady Slovenskej republiky

Príloha I. (32D/8/2021) k uzneseniu č. 69/2022

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 DSP ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje v časti osobitne vyznačenej najvyšším správnym súdom, popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky.
4. S prihliadnutím na to, ako zákonodarca určil orgán podávajúci stanovisko podľa § 25 ods. 2 DSP, možno konštatovať, že úlohou súdnej rady v rámci podávania stanoviska nie je subsumpcia konkrétneho skutku pod ustanovenie/a zásad etiky (v ich porušení môže v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov spočívať disciplinárne previnenie). Súdna rada teda nemá aplikovať zásady etiky, ale „iba“ interpretovať ich relevantné ustanovenia. Takémuto výkladu svedčí to, že autorstvo stanoviska je prisúdené autorovi etických zásad alebo pravidiel, na rozdiel od mechanizmu, ktorý platil v kontexte prokurátorskej etiky do účinnosti DSP, keď stanovisko podávala Etická komisia prokuratúry, nie Rada prokurátorov ako autorka kódexu (pozri § 217b ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení účinnom do 30. novembra 2021). O autentickom výklade etických zásad alebo pravidiel napokon hovorí aj dôvodová správa k § 25 ods. 2 DSP, keď konštatuje, že *„je na mieste, aby orgán, ktorý takýto podzákonný predpis vydal, podal v prípade potreby aj jeho výklad. Je povinnosťou predsedu disciplinárneho senátu požiadať o výklad zásady, či pravidla etiky, ak sa disciplinárne konanie týka porušenia týchto zásad alebo pravidiel“*. Takémuto uchopeniu rozsahu a zmyslu stanoviska svedčí aj povaha orgánu, ktorý žiadosť o stanovisko podáva, teda súd. Súdna rada v rámci prijímania stanoviska nijako neskúma skutkový stav, to je právomocou súdu. Odpovedá tak z povahy veci na všeobecnú otázku výkladu zásad etiky na platforme ponúknutej skutkovej situácie preto, aby otázku mohla vymedziť. Právne ale nič nebráni tomu, aby otázku na interpretáciu zásad naformuloval priamo najvyšší správny súd a nepožadoval tak stanovisko k skutku (ako v predmetnej žiadosti), ale priamo k interpretácii zásad etiky na pozadí skutku, ktorý je prejednávaný v disciplinárnom konaní. Možno teda zhrnúť, že súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že podieľa sa v rámci disciplinárneho konania v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správnemu súdu v jednom z krokov subsumpčného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň. Sama však subsumpčný proces v konkrétnej veci nevykonáva.
5. Vzhľadom na tento skutkový a právny rámec súdna rozhodla o prijatí požadovaného stanoviska (mutatis mutandis čl. V odsek 1, písm. a) zásad etiky).

Vymedzenie otázky a relevantných ustanovení zásad etiky

6. Z popisu skutku, ktorého sa týka predmetné disciplinárne konanie (aj s ohľadom na zvýraznené časti popisu), možno vyvodiť, že výklad zásad etiky súdnou radou má slúžiť odpovedi na otázku, či **sudca alebo sudkyňa môže uvádzať nepravdivé informácie pred takým orgánom verejnej moci, akým je súdna rada, resp. či uvedenie nepravdivých informácií je porušením zásad etiky**. Samozrejme, ak takto

súdnou radou identifikovaná otázka nevyčerpáva rozsah žiadosti o stanovisko, najvyšší správny súd ju môže v prípadnej ďalšej žiadosti vymedziť inak.

7. Ustanoveniami primárne relevantnými pre odpoveď na danú otázku sú čl. II bod 3, písm. c) zásad etiky a čl. III bod 1 zásad etiky.

Podľa čl. II (Všeobecné zásady), bod 3, písm. c) zásad etiky povinnosti sudcu zahŕňajú aj povinnosti v občianskom živote (súkromný život sudcu, mimopracovné aktivity sudcu, verejný život sudcu).

Podľa čl. III, bod 1 (Pravidlá etického správania sa sudcu vyplývajúce zo všeobecných zásad), zásad etiky sudca rešpektuje a presadzuje nezávislosť, bezúhonnosť, morálnu integritu a nestrannosť súdnictva a vyhýba sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti.

Obsah pojmu občiansky život

8. Do pojmu občiansky život sudcu, jeho súkromného života a mimopracovných aktivít patria aj styky s inými osobami, ktoré môžu mať rozmanitý dôvod. Úradný, profesionálny, neoficiálny, čisto súkromný, napríklad pri príležitosti sviatkov a podobne. Do stykov sudcu s inými osobami patria, okrem osobnej známosti, aj jeho telefonické kontakty s nimi.

Presadzovanie nezávislosti, bezúhonnosti, morálnej integrity a nestrannosti súdnictva a vyhýbanie sa nevhodnému správaniu

9. Vo všeobecnosti možno povedať, že je **celkom zrejmé, že z povahy sudcovskej funkcie vyplýva, že sudcovia a sudkyne nemajú v komunikácii s orgánmi verejnej moci klamať. Súvisí to aj s požiadavkou na ich dôveryhodnosť a čestnosť ako parametrami sudcovskej integrity.**

10. Pri konkrétnejšej otázke, či povinnosti sudcu vyplývajúce z čl. III bod 1 zásad etiky umožňujú uvádzať nepravdivé skutočnosti pred takým orgánom verejnej moci, akým je súdna rada, sa implicitné pravidlo spolupráce sudcu na zisťovaní praktík, ktoré narušajú integritu sudcov a sudkýň a integritu súdnej moci, môže v istých kontextoch (napríklad ak ide o zistenie vlastných problematických praktík) na prvý pohľad dostávať do konfliktu s privilegiom hovoriť nepravdu, ktorý sa pojmovovo viaže na zásadu zákazu sebaobvinenia.¹ Ak by sa privilegium hovoriť nepravdu, malo aplikovať v konaniach pre súdnou radou, limitovalo by povinnosť sudcov a sudkýň spolupracovať so súdnou radou a v komunikácii s ňou (alebo napríklad jej komisiami) uvádzať pravdivé skutočnosti tak, ako to *prima facie* vyžaduje čl. III bod 1 zásad etiky a zrejmy záväzok neklamať pred orgánmi verejnej moci spojený so sudcovskou rolou.

11. K uvádzaniu pravdivých informácií v rámci pravidiel zakotvených v čl. III bod 1 zásad etiky je potrebné uviesť, že súdna rada zabezpečuje integritu súdnej moci (aj tým, že garantuje integritu sudcov a sudkýň). Deje sa to preto, aby mohla byť zabezpečovaná vláda práva. Pri plnení tejto funkcie je možné identifikovať vyslovene kľúčové oprávnenia súdnej rady a procesy, prostredníctvom ktorých tieto garancie realizuje. Patrí k nim aj zisťovanie toho, či sudca alebo sudkyňa spĺňajú predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Do tohto okruhu patria tak aj procesy súdnej rady potenciálne vedúce o odňatí legitimity, ktorú sudca alebo sudkyňa od súdnej rady

¹ Pre ich históriu pozri napríklad Holländer, Pavel. Zrod a súčasnosť princípu *nemo tenetur* (hypostázia jedného základného práva). In Hulla, Peter a Tichý, Ladislav (eds). *Princíp spravodlivosti v trestnom a správnom súdnom konaní*. Justičná akadémia Slovenskej republiky: Pezinok, 2016, s. 13 – 40 alebo Dennis, Ian. Instrumental protection, human right or functional necessity? Reassessing the privilege against self-incrimination. *Cambridge Law Journal*, 54 (2), Júl 1995, s. 342-376.

pre výkon funkcie získali. Ak by sa pri výkone takto dôležitých právomocí súdnej rady, malo na sudcov a sudkyne aplikovať privilegium hovoriť nepravdu, výrazne by to ohrozilo možnosť súdnej rady dávať záruku za súdnu moc a zároveň by to znamenalo, že čl. III bod 1 je neaplikovateľný na sudcov v komunikácii so súdnou radou.

12. Je potrebné tiež uviesť, že sudca alebo sudkyňa nepochybne požívajú právo na ochranu súkromného a rodinného života a v osobitných prípadoch aj zásadu *nemo tenetur* – ak sa však dobrovoľne rozhodnú vyjadriť sa pred súdnou radou, ako aj v prípade danej disciplinárnej veci, aplikujú sa na nich vyššie uvedené východiská a majú hovoriť pravdu.
13. Pri hodnotení toho, či sudca alebo sudkyňa v komunikácii so súdnou radou porušili čl. III bod 1 zásad etiky v spojení s čl. II bod 3 písm. c) zásad etiky (možno ale uvažovať aj o písm. b) a o lojalite k profesii), je teda **potrebné zvažovať to či sudca alebo sudkyňa spochybnili alebo narušili svoju integritu (pozri bod 9 stanoviska ako povinnosť všeobecne k orgánom verejnej moci) a/alebo, či mohla byť (a ako príťaženie, či aj bola) v dôsledku takého konania sudcu narušená spôsobilosť súdnej rady plniť svoju funkciu prostredníctvom jej kľúčových právomocí, a teda dávať záruku za integritu súdnej moci.** Na integrite súdnej moci a na vlastnej integrite sa sudcovia a sudkyne zaviazali pracovať a podieľať.
14. Vo vyššie vymedzenom kritériu je teda implikovaná aj istá **intenzita konania a narušenia zákonom a zásadami etiky chráneného záujmu a taktiež úmysel.** Je rozdiel medzi tým (aj z pohľadu parametra bezúhonnosti zakotvenom v čl. III bod 1 zásad etiky), keď sudca alebo sudkyňa napríklad zabudne do majetkového priznania uviesť informáciu o účte o stavebnom sporení vo výške 2 000 eur, a tým, ak sudca alebo sudkyňa nepravdivo v kontakte so súdnou radou komunikuje o tom, s akými osobami udržiava kontakty, o to viac v špecifických kontextoch spôsobujúcich podozrenie o integrite osôb, s ktorými komunikuje a o povahe tejto komunikácie.

Príloha II. (32D/9/2021) k uzneseniu č. 69/2022

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 DSP ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje v časti osobitne vyznačenej najvyšším správnym súdom, popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky.
4. Súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že asistuje v rámci disciplinárneho konania v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správnemu súdu v jednom z krokov subsumpčného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň.
5. Na to, aby mohla súdna rada túto svoju úlohu plniť musí byť spôsobilá identifikovať ustanovenie/a zásad etiky, ktoré sú relevantné vzhľadom na skutok prejednávaný v disciplinárnom konaní.
6. Ustanovenia zásad etiky, ktoré majú byť predmetom výkladu zo strany súdnej rady môžu byť priamo vymedzené v disciplinárnom návrhu alebo v žiadosti o stanovisko od najvyššieho správneho súdu. Alternatívne môžu byť relevantné ustanovenia zásad etiky identifikovateľné prostredníctvom informácií uvedených v žiadosti o stanovisko.

Vymedzenie otázky zo žiadosti o stanovisko

7. V popise skutku uvedenom v žiadosti o stanovisko najvyšší správny súd zvýraznil časti „(...) *dôveryhodne a presvedčivo nevysvetlila skutočnosti a informácie spochybňujúce jej integritu sudcu (...)*“.
8. Z uvedeného je možné naformulovať otázku, **či je porušením zásad etiky, ak sudca alebo sudkyňa nevysvetlia skutočnosti a informácie spochybňujúce ich integritu pred súdnou radou dôveryhodne.**
9. Súdnej rade dostupný aj návrh na začatie disciplinárneho konania podaný predsedníčkou súdnej rady. V kontexte § 25 ods. 2 DSP však súdna rada nepovažuje za svoju úlohu interpretovať návrh predsedníčky, či predkladať argumentáciu „za“ alebo „proti“ v danej disciplinárnej veci. Preto sa obmedzuje na to, čo ako dopyt na výklad vie vyčítať zo žiadosti o stanovisko.

Vymedzenie relevantných ustanovení zásad etiky

10. **Súdna rada nie je schopná na základe informácií zo žiadosti o stanovisko identifikovať ustanovenie zásad etiky, ktoré by normovalo odpoveď na vyššie vymedzenú otázku.**
11. V zásadách etiky totiž nie je článok, ktorý by sudcovi explicitne ukladal povinnosť „dôveryhodného a presvedčivého“ vysvetlenia skutočností a informácií vo všeobecnosti a ani osobitne vo vzťahu k otázke integrity sudcu.
12. Iste, zo zásad etiky možno vyvodiť povinnosť sudcu pracovať na vlastnej integrite a potrebu spolupráce sudcov a sudkýň a súdnej rady na udržiavaní integrity jednotlivých sudcov a integrity súdництва. Tam ale vymedzená otázka priamo nesmeruje.
13. Súdna rada nad rámec uvedeného dodáva, že „dôveryhodnosť a presvedčivosť“ vysvetlenia nejakých skutočností pred súdnou radou (či jej komisiou) interpretovala ako kategóriu, ktorú hodnotia osoby, ktorým má byť vysvetlenie adresované. Samé o sebe tak nie sú plne v dispozícii dotknutého sudcu alebo sudkyne, hoci sú

ovplyvnené ich osobnostnou a intelektuálnou výbavou. Preto aj menej dôveryhodné alebo presvedčivé vysvetlenie nemusí byť bez ďalšieho nepravdivé alebo pravdu skresľujúce, a preto sa na neho nevzťahuje čl. III, bod 1 zásad etiky.

14. Toto vyjadrenie súdnej rady nijako neindikuje, či došlo alebo nedošlo k spáchaniu disciplinárneho previnenia v zmysle návrhu na začatie disciplinárneho konania. Konštatuje len, že z informácií uvedených v žiadosti o stanovisko nie je možné určiť, ktoré ustanovenia zásad etiky má súdna rada na základe § 25 ods. 2 DSP vyložiť.

Príloha III. (32D/15/2021) k uzneseniu č. 69/2022

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 DSP ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky. Najvyšší správny súd v žiadosti o stanovisko nezvýraznil žiadnu časť skutkovej vety.
4. S prihliadnutím na to, ako zákonodarca určil orgán podávajúci stanovisko podľa § 25 ods. 2 DSP, možno konštatovať, že úlohou súdnej rady v rámci podávania stanoviska nie je subsumpcia konkrétneho skutku pod ustanovenie/a zásad etiky (v ich porušení môže v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov spočívať disciplinárne previnenie). Súdna rada teda nemá aplikovať zásady etiky, ale „iba“ interpretovať ich relevantné ustanovenia. Takémuto výkladu svedčí to, že autorstvo stanoviska je prisúdené autorovi etických zásad alebo pravidiel, na rozdiel od mechanizmu, ktorý platil v kontexte prokurátorskej etiky do účinnosti DSP, keď stanovisko podávala Etická komisia prokuratúry, nie Rada prokurátorov ako autorka kódexu (pozri § 217b ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení účinnom do 30. novembra 2021). O autentickom výklade etických zásad alebo pravidiel napokon hovorí aj dôvodová správa k § 25 ods. 2 DSP, keď konštatuje, že *„je na mieste, aby orgán, ktorý takýto podzákonný predpis vydal, podal v prípade potreby aj jeho výklad. Je povinnosťou predsedu disciplinárneho senátu požiadať o výklad zásady, či pravidla etiky, ak sa disciplinárne konanie týka porušenia týchto zásad alebo pravidiel“*. Takémuto uchopeniu rozsahu a zmyslu stanoviska svedčí aj povaha orgánu, ktorý žiadosť o stanovisko podáva, teda súd. Súdna rada v rámci prijímania stanoviska nijako neskúma skutkový stav, to je právomocou súdu. Odpovedá tak z povahy veci na všeobecnú otázku výkladu zásad etiky na platforme ponúkanej skutkovej situácie preto, aby otázku mohla vymedziť. Právne ale nič nebráni tomu, aby otázku na interpretáciu zásad naformuloval priamo najvyšší správny súd a nepožadoval tak stanovisko k skutku (ako v predmetnej žiadosti), ale priamo k interpretácii zásad etiky na pozadí skutku, ktorý je prejednávaný v disciplinárnom konaní. Možno teda zhrnúť, že súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že asistuje v rámci disciplinárneho konania v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správne súdu v jednom z krokov subsumpčného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň. Sama však subsumpčný proces v konkrétnej veci nevykonáva.
5. Vzhľadom na tento skutkový a právny rámec súdna rozhodla o prijatí požadovaného stanoviska (mutatis mutandis čl. V odsek 1, písm. a) zásad etiky).

Vymedzenie otázok a relevantných ustanovení zásad etiky

6. Z popisu skutku, ktorého sa týka predmetné disciplinárne konanie možno vyvodit', že výklad zásad etiky súdnou radou má slúžiť odpovedi na otázku, či **je sudca povinný oznámiť svoju zaujatosť z hľadiska objektívnej stránky nestrannosti**, a to v kontexte vzťahov s osobou, o ktorej vypovedá osoba inak spolupracujúca s orgánmi činnými v trestnom konaní, pričom **tieto vzťahy (i) majú vyššiu intenzitu, (ii)**

poukazujú na pokus o vytvorenie istého dlhu, služby, či vd'ačnosti na strane sudcu a (iii) spomínajú možnosť benefítovania sudcu z trestnej schémy.

7. Súdnej rade dostupný aj návrh na začatie disciplinárneho konania podaný predsedom súdnej rady a predsedom Špecializovaného trestného súdu. V kontexte § 25 ods. 2 DSP však súdna rada nepovažuje za svoju úlohu interpretovať tento návrh, či predkladať argumentáciu „za“ alebo „proti“ v danej disciplinárnej veci. Preto sa obmedzuje na to, čo ako dopyt na výklad vie vyčítať zo skutkovej vety, v ktorej najvyšší správny súd nezvýraznil žiadnu časť.
8. Ustanoveniami primárne relevantnými pre odpoveď na danú otázku a jej kontext sú čl. II bod 3, písm. c) zásad etiky, čl. III, bod 1 zásad etiky, čl. III, bod 2 zásad etiky, čl. III, bod 4 zásad etiky, čl. III, bod 8 zásad etiky.
Podľa čl. II (Všeobecné zásady), bod 3, písm. c) zásad etiky, povinnosti sudcu zahŕňajú aj povinnosti v občianskom živote (súkromný život sudcu, mimopracovné aktivity sudcu, verejný život sudcu).
Podľa čl. III, bod 1 (Pravidlá etického správania sa sudcu vyplývajúce zo všeobecných zásad) zásad etiky, sudca rešpektuje a presadzuje nezávislosť, bezúhonnosť, morálnu integritu a nestrannosť súdnictva a vyhýba sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti.
Podľa čl. III, bod 2 zásad etiky, sudca nezneužíva sudcovskú funkciu na presadzovanie vlastných, osobných či ekonomických záujmov, alebo osobných či ekonomických záujmov iných osôb.
Podľa čl. III, bod 4 zásad etiky, sudca vzbudzuje a chráni zdanie nestrannosti, a to aj v konaniach, keď verejnosť prejavuje silné pozitívne alebo negatívne emócie voči účastníkom konania.
Podľa čl. III, bod 8 zásad etiky, sudca vykonáva svoje osobné a mimosúdne aktivity tak, aby bolo minimalizované riziko ich konfliktu s jeho povinnosťami vyplývajúcimi zo sudcovskej funkcie.

Vzbudzovanie a chránenie zdania nestrannosti (čl. III, bod 4 zásad etiky) a presadzovanie nezávislosti, bezúhonnosti, morálnej integrity a nestrannosti súdnictva a vyhýbanie sa nevhodnému správaniu (čl. III, bod 1 zásad etiky)

9. Interpretácia týchto ustanovení zásad etiky, resp. rozsah povinnosti sudcu alebo sudkyne z nej vyplývajúci pre oznamovanie zaujatosti, či už zo subjektívnej alebo objektívnej stránky, vychádza zo stabilizovanej judikatúry súdov v tejto oblasti, a to na domácej a európskej úrovni a nie je potrebné ju na tomto mieste sumarizovať. Judikatúra sa zaoberá aj situáciami, kedy je potrebné ak už nie oznámiť zaujatosť, tak aspoň pre účastníkov konania, respektíve strany, odhaliť informácie, ktoré by rozumne mohli viesť k vznieseniu námietky zaujatosti (pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Koulias proti Cypru zo dňa 26. mája 2020, sťažnosť č. 48781/12)
10. V kontexte funkcie pravidiel etického správania sa sudcov a sudkýň ako dôležitého faktora pre dôveru v justičný systém (druhý odsek preambuly zásad etiky) však treba osobitne upozorniť na to, že právo vždy pôsobí v konkrétnom spoločenskom prostredí. Dôvera v súdnu moc - v schopnosť sudcov a sudkýň rozhodovať len na základe právnych predpisov, bez stranenia vlastným záujmom, záujmom iných ľudí, či verejnej mienky - je nevyhnutnou podmienkou fungovania práva a jeho efektívneho vymáhania. Dôvera v súdnu moc je sociálnym faktom. Je preto dynamická a jej úroveň v konkrétnej spoločnosti je výslednicou viacerých udalostí.

Úroveň dôvery v súdnu moc ovplyvňuje to, ako nestranný pozorovateľ v teste objektívnej stránky nezaujatosti, teda z hľadiska teórie zdania, vyhodnocuje správanie sudcu. Pri nižšej dôvere v súdnu moc je pozorovateľ takpovediac kritickejší. Za určitých okolností by teda správanie, ktoré z hľadiska teórie zdania nevzbudí pochybnosti pri vysokej, povedzme 70 percentnej dôveryhodnosti súdnej moci, oprávnené pochybnosti u nestranného pozorovateľa pri nízkej dôveryhodnosti vzbudí.

11. **Sudcovia a sudkyne preto pri rozhodovaní sa o oznámení alebo neoznámení svojej zaujatosti z objektívnej stránky, respektíve pri ne/oznamovaní informácií stranám, ktoré by mohli vzbudiť pochybnosti o ich nestrannosti, majú brať do úvahy aj mieru dôvery spoločnosti v súdnu moc, a teda aj udalosti, ktoré na dôveryhodnosť súdnej moci majú vplyv.** Na subjektívnu stránku zaujatosti nemá úroveň dôvery v súdnu moc z povahy veci vplyv.
12. Kontext odpovede na otázku o potrebe oznámenia zaujatosti alebo oznámenia informácií, ktoré ju nestrannosť spochybňujú, stranám, je tvorený aj charakterom a intenzitou „problematických“ vzťahov, ktoré majú v predmetnej veci presah na ďalšie ustanovenia zásad etiky a ich výklad bude tvoriť nasledujúcu časť stanoviska. Ich povaha a intenzita, o to viac ak by sama zakladala pochybnosti o dodržaní zásad etiky, totiž vplýva na hodnotenie povinnosti sudcu oznámiť zaujatosť alebo informovať strany o informáciách relevantných pre podanie námietky zaujatosti.

Povinnosti v občianskom živote (čl. II bod 3, písm. c) zásad etiky), nezneužívanie sudcovskej funkcie (čl. III, bod 2 zásad etiky) a vykonávanie osobných a mimosúdnych aktivít tak, aby bolo minimalizované riziko ich konfliktu s povinnosťami vyplývajúcimi zo sudcovskej funkcie (čl. III, bod 8 zásad etiky)

13. Do pojmu občiansky život sudcu, jeho súkromného života a mimopracovných aktivít patria aj styky s inými osobami, ktoré môžu mať rozmanitý dôvod. Úradný, profesionálny, neoficiálny, čisto súkromný, napríklad pri príležitosti sviatkov a podobne.
14. Sudcovia a sudkyne majú budovať svoje vzťahy v občianskom živote tak, aby nekompromitovali alebo neohrozovali svoje sudcovské povinnosti. Príloha k uzneseniu súdnej rady č. 25/2021, stanovisko k členstvu v golfovom klube, hovorí o „rozumnej“ socializácii, teda o prijatí určitých obmedzení tak, aby sa minimalizovali prípady, kedy by došlo k stretu napríklad s účastníkmi konania alebo ich právnymi zástupcami. Problematické pre sudcu alebo sudkyňu je dostávať sa do vzťahov ktorých súčasťou by bola závislosť či náznaky prospechárstva, ako už súdna rada konštatovala v prílohe k uzneseniu súdnej rady č. 177/2018 v stanovisku o vzťahoch sudcov a advokátov. **Prekročenie hraníc profesionality a neosobnosti v styku s advokátom môže v zmysle stanoviska vystavovať sudcu alebo sudkyňu „riziku straty dôvery v nezávislosť a nestrannosť sudcu, ako aj justície ako celku“.**
15. Problematické je v danom kontexte aj dostávať sa do vzťahov, z ktorých by pre sudcu vyplýval záväzok alebo možné očakávanie spätného plnenia najmä, ak ide o osoby profesionálne pôsobiace v justičnom priestore a v situáciách, kde možno predpokladať, že k naplneniu záujmu sudcu alebo osoby jemu blízkej by nedošlo, ak by o ňu nepožiadal sudca práve z pozície sudcu. Priam automaticky tak vzniká prezumpcia zneužitia sudcovskej funkcie, pre ktorej vyvrátenie je potrebné použiť dôkaz opaku.
16. Sudcovia a sudkyne preto musia byť veľmi obozretní pri vytváraní záväzkov (alebo pokusoch o ich vytvorenie) medzi nimi a advokátmi, či advokátskymi kancelármi, ktoré by ich mohli čo i len navonok zneslobodňovať a vytvárať potrebu protislužby alebo jej zdanie.

17. Stanovisko možno uzavrieť konštatovaním, že odpoveď na otázku z bodu 6. tohto stanoviska v kontexte vyššie interpretovaných ustanovení zásad etiky závisí od toho, **či sudca prejavil dostatočnú citlivosť k faktorom, ktoré vplývajú na potrebu oznámiť zaujatosť spočívajúcu v zdaní nestrannosti, teda v objektívnej stránke nestrannosti, respektíve oznámiť stranám všetky skutočnosti, ktoré pochybnosti o nestrannosti sudcu objektívne vzbudzovať môžu, pričom takpovediac príťažujúcou okolnosťou môže byť to, ak okolnosti spochybňujúce nestrannosť sú samé o sebe problematické z hľadiska rešpektovania zásad etiky.**